

Geliş / Received	18.12.2025
Kabul / Accepted	02.01.2026
Yayın / Published	31.01.2026
Atıf / Cite as	Kavutlu, E. (2026). Divân Şiirinde Turp: Gündelik Nesnelere Edebî Temsili, <i>Rasyonalist Dergisi</i> , 1 (1), 30-36.
Araştırma Makalesi/Research Article	

Divân Şiirinde Turp: Gündelik Nesnelere Edebî Temsili The Radish in Divan Poetry: The Literary Representation of Everyday Objects

Enes Kavutlu*

Öz: Divân şiirinde yiyecek ve içecekler; sadece sözcükte geçen anlamları bağlamında değil, fizikî özellikleri üzerinden de anlamı güçlendiren birer mazmun olarak kullanılmaktadır. Çalışmada, klasik şiir geleneğinde nadiren rastlanan “turp” imgesinin kullanım biçimleri ve şairlerin bu imgeye yükledikleri anlamların tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Literatürde ayva ve üzüm gibi yiyeceklerin kullanımına çok fazla rastlanmaktadır. Buna karşın, günlük hayatın bir parçası olan turp sebzesinin de şiirlere dâhil edildiği görülmektedir. İncelenen beyitler sonucunda turp sebzesinin; acı tadı sebebiyle hiciv unsuru, toprakta yetişmesi sebebiyle insanın toprakla ilişkisi ve çok fazla hasat edilmesiyle de değersizlik simgesi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapılan tespitler neticesinde turp gibi sıradan bir sebzenin divân şairlerinin elinde sözü kuvvetlendiren zengin birer imgeye dönüştüğü görülmektedir. Bu sayede, divân şiirinin sadece kalıplaşmış unsurlardan ibaret olmadığı ve gündelik nesnelere de şiirin anlam dünyasına başarıyla dâhil edildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turp, Mazmun, İmge, Divan şiiri, Yiyecek sembolizmi.

Abstract: In Divan poetry, food and beverages are used not only in their literal meanings but also as *mazmuns* that enhance meaning through their physical characteristics. This study aims to identify the forms of usage of the “radish” (*turp*) image, which is rarely encountered in the classical poetry tradition, and to determine the meanings attributed to this image by poets. While the use of food items such as quince and grape is frequently observed in the literature, it is seen that the radish, a part of everyday life, is also incorporated into poetry. As a result of the analysis of selected couplets, it has been determined that the radish is employed as an element of satire due to its bitter taste, as a symbol of the relationship between human beings and the soil because it grows underground, and as a symbol of worthlessness owing to its frequent harvest. These findings demonstrate that an ordinary vegetable such as the radish was transformed into a rich image that strengthens poetic expression in the hands of Divan poets. Thus, it can be concluded that Divan poetry does not consist solely of stereotyped elements and that everyday objects are successfully integrated into its semantic world.

Keywords: Existence, Human, Society, God, Universe

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Master's Student, Kırıkkale University, Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Department of Old Turkish Literature, enes.kavutlu1@gmail.com, ORCID ID: orcid.org/0009-0008-3820-8639

Extended Abstract: The tradition of Divan poetry, although primarily structured around established and conventionalized conceits (mazmuns), possesses an inherently dynamic structure, capable of drawing inspiration from all aspects of daily life. Poets sought to enhance the semantic depth and literary power of their verse by utilizing objects from everyday life, such as food and beverages, not merely in their literal sense, but by transforming their color, taste, scent, and physical characteristics into new symbols and metaphors. This study aims to investigate the usage patterns of the Radish image, a vegetable rarely encountered in the Divan poetic tradition, and to reveal its contributions to the semantic world of the poetry. The central thesis is that the Radish image functions as an anti-image (counter-conceit), contrasting with the traditional mazmuns that typically represent beauty and exalted themes. To establish the image's function, a comprehensive literature review was conducted, involving the examination of over 45 Divans, including those of prominent poets like Bâkî and Fuzûlî. The meticulous search revealed that the Radish image appears with extreme rarity, being confined to the works of only a few poets: İbrahim Tirsi (1 instance), Gûvâhî (1 instance), Hevâyî (2 instances), Şeref Hanım (1 instance), and Sâatî (1 instance). This scarcity underscores the unique and intentional choice made by these specific poets to incorporate the image into their highly structured verse.

The analysis determined that the Radish image is incorporated into poetry based predominantly on its distinct physical attributes. The Radish's bitter taste is frequently utilized as a metaphor for the bitterness of the beloved's words or the torment inflicted upon the lover, thereby representing the difficult and arduous side of affection, in stark contrast to sweet fruit imagery. Furthermore, its growth beneath the soil connects the image to themes of mortality and transience, alluding to the inevitable return of the human being to the earth. Most notably, the findings reveal that the Radish image often functions as an element of satire and worthlessness (or triviality). The image's association with worthlessness is linked to the agricultural context of the period, where its over-harvesting made the vegetable commonplace and devalued. This association with the mundane and the devalued allowed poets to use the Radish to introduce a tangible, critical perspective into the elevated, abstract language of the Divan.

In conclusion, the findings demonstrate that a common, even devalued, vegetable like the Radish was skillfully transformed by Divan poets into a rich and powerful mazmun, strengthening the poetic expression. The Radish image, through its bitter taste, connection to the soil, and role in satire, provides a valuable contribution to the semantic and metaphorical repertoire of Divan poetry, often fulfilling the role of a counter-conceit. This usage pattern confirms that Divan poetry was not strictly limited to a closed set of classical images but was capable of drawing upon and transforming elements of daily life into profound literary value, thus highlighting the richness and transformative potential of the classical Turkish poetic imagination.

GİRİŞ

Divân edebiyatı, şairlerin kelimeleri ahenk içerisinde kullanımları ile yüzyıllar boyunca süregelen güçlü bir gelenektir. Şairlerin nesnelere yeni anlamlar kazandırarak onları kullanmasına “mazmun” denilmektedir. Pala (2010) “mazmun” kelimesini “mânâ, anlam, kavram; Edebiyatta bazı özel kavram ve düşüncelerin ifadesinde kullanılan klişeleşmiş söz ve anlatımlara denir. Kısaca bir şeyi, özelliklerini çağrıştıracak kelime grupları içerisinde gizlemektir” (Pala, 2010, s.310) ifadeleri ile açıklamaktadır. Mazmun, klasik şiir döneminin aktif olarak yaşandığı zamanlarda şairlerin kullandığı, ancak “mazmun” olarak bir isim vermediği biçimiyle kendini göstermektedir (Şenödeyici, 2018, s. 1049). Nesnelere renk, biçim, koku vb. yönleri ile sevgiliye benzetilmesi, birer mazmun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilhassa Osmanlı dönemi edebiyatında kullanılan mazmunlar, gerçekliğe verdikleri önem sebebi ile, dönemin farklı yönleriyle de okuyucuya ışık tutan vesika niteliğinde eserlerdir (Şentürk, 2015, s. 141). Bu bağlamda şairler sadece aşk temasına bağlı kalmamış, aynı zamanda mutfak kültürü, giyim, mimarî gibi gündelik nesnelere de ustaca şiirlerine dahil etmişlerdir. Söz konusu nesnelere sadece isim olarak kullanılmakla kalmamış, fiziksel özellikleri ile soyut kavramları tercüme etmek için kullanılan zengin mazmunlar haline getirilmiştir.

Divânlar, kültürümüzdeki malzemeleri günümüze aktaran önemli kaynaklardır. Türk mutfağına ait yiyecek ve içeceklerle ilgili bilgilere divânlar aracılığı ile ulaşmak mümkündür (Esir, 2010, s. 97). Şairler, yiyecek ve içecek adlarının çağrıştırdığı unsurlardan hareketle çeşitli mecaz ve teşbihler oluşturmaktadır. Ayrıca Türklerin yemek kültürleri ve yiyeceklere verdikleri üstün değerleri de belirten beyitlere rastlanmaktadır (Özkan, 2005, s. 472). Beyitlerinde yiyecek ve içecek unsurlarını kullanan divân şairleri, bu nesnelere sadece isim olarak kullanmakla kalmamıştır. Şairlerin yiyecek ve içecekleri renk, koku, tat vb. özellikleri münasebetiyle birer mazmun olarak kullandıkları görülmektedir. Şairler, duygularını ifade etmek için zaman zaman somut bir kavram niteliğindeki meyve ve sebzeleri birer benzetme unsuru olarak kullanmış ve bu kavramları kullanarak yan anlamlar üretmişlerdir (Gülendam, 2008, s. 475-476). Bu bağlamda divan şiiri geleneğinde üzüm, dut, karpuz, ayva, nar, elma gibi yiyecekler üzerine yapılan kapsamlı çalışmaların aksine, literatürde incelemesi yapılmamış olan turp imgesine odaklanmak uygun görülmüştür. Turp, toprak içerisinde yetişmesi, kokusu, rengi ve acı tadı bakımından çok güçlü bir sembolik potansiyele sahiptir. Turp, şairler tarafından toprak altında yetişmesi sebebiyle insanın topraktan geldiği inancını vurgulayan, acı tadı dolayısıyla ise hiciv unsuru olarak kullanılan bir imge hâline getirilmektedir. Divân şairleri tarafından çok fazla rağbet görmeyen bu sebze, incelenen beyitler ışığında; rağbet gören diğer yiyeceklerin güzellik ve aşk temasında kullanılmasına karşın, bir karşı-imge rolü üstlenmektedir. Çalışma, divân şairlerinin turp sebzesine yükledikleri anlamları ve bu nadir imgenin divân şiirinde üstlenmiş olduğu işlevleri ele almaktadır. Turpun, şiirlerde kullanılan klasik mazmunların aksine farklı bir rol üstlendiğini ve bu sebzelerin hiciv, eleştirel söz, sadelik ve yoksulluk imgelerini temsil ettiği incelenmektedir. Çalışma doğrultusunda farklı dönem divân şairlerinin beyitleri araştırılarak, “turp” sebzesinin divân şiirindeki yeri ve önemi tespit edilmeye çalışılmaktadır. Divân şairleri tarafından sadece alışlagelmiş mazmunlar kullanılmamış, aynı zamanda gündelik hayatın bir parçası olan nesnelere de kullanılmıştır.

DİVÂN ŞİİRİNDE TURP

Divân şiirinde birçok meyve ve sebze, renk, koku, şekil bakımından kullanılmaktadır. Meyve ve sebzelerin birer mazmun olarak kullanılması alışlagelmiş bir gelenektir. Turp, kullanılan sebzeler arasında arka planda kalmaktadır. Divân şairleri tarafından turp, rengi ve tadı sebebiyle genellikle hicivlerde kullanılmaktadır. Turp, Dîvânu Lugâti't-Türk'te "turma" olarak kullanılmaktadır (1985, s. 431). Kamûs-ı Türkî'de ise "acırga; salatası yapılan ve iştah açmak için yemek arasında yenilen yaygın bir köktür" ifadeleri ile açıklanmaktadır (Şemsettin Sami, 1901, s. 895). Turp kelimesi, "Eski Uygur, Karahanlı, Balkar ve Karaçay Türkçeleri turma "turp", Kazan Tatarcası tœrmâ, Osmanlı Türkçesi turp/turup, Kazak Türkçesi turup, Türkmen Türkçesi turp "kırmızı turp" şekillerini kaydetmekte, kelimenin Macarcaya torma geçtiğini ve Farsça turma/turb/turt/ kökenli olduğunu öne sürmektedir" (Räsänen, 1969; akt. Usta, 2021, s. 166). İncelediğimiz divânlar içerisinde turp, günümüzdeki şekliyle kullanılmış olsa da en fazla "turma" biçimi ile kullanımına rastlanmaktadır.

Turp sebzesinin divân şairleri tarafından hiciv unsuru olarak kullanıldığı görülmektedir. Turp, fiziksel varlığından ziyade, tadının acı olması ve ezilerek suyunun kullanılması üzerinden kullanılmaktadır. Turp suyunun tadı acıdır. İçen kişinin yüzünü ekşitir ve ağzında kötü bir tat bırakır. İbrahim Tırsi divânında "O uğursuz heykeline bak, eline bir ayna al da kendini gör. Ben, senin gibi şairlerin alayının ağzına turp suyu sıkayım" ifadelerini kullanmaktadır. Tırsi bu sert ifadesi ile birtakım şairleri aşağılamakta ve onların yaptığı işleri beğenmediğini açıkça dile getirmektedir. "Turp sıkayım" ifadesi, bu yakıcı ve acı tatlı sebzenin mecazi anlamda bir cezalandırma aracı olarak kullanılmasını ifade etmektedir. Şair, bazı şairlerin değersizliğini ve sanatlarının kötülüğünü ilan ederken, onlara yönelik sert ve iğneleyici tepkisini, turp suyunun acılığını kullanarak dile getirmektedir. Tırsi, o dönem düşük kalitede şiirler üreten şairlere karşı meydan okumaktadır. Onların şairlik vasfında olmadıklarını, yazdıklarının değersiz olduğunu savunmaktadır.

Heykel-i manhûsuna bak destüne al âyine

Turp sıkayum sen gibi şâ'irlerün âlâyına (İbrahim Tırsi, G.174/1)

Turp kelimesi, belli bir topluluğu eleştirmenin yanı sıra, ekonomik eleştiriler için de keskin bir araç olarak kullanılmaktadır. Güvâhî "Bir pula bin turp olsa, eğer bir turpa bin tane Türk gelirse" ifadelerini kullanmaktadır. Bu kullanım, turp gibi günlük hayatın bir parçası olan, çok fazla bulunan ve zamane şartlarına göre değersiz bir unsur olan sebzenin, bir toplum ile aynı statüde olduğunu savunmaktadır. Güvâhî'nin bu beyti, Türk toplumunu yermektedir. Güvâhî, Türklere yönelik sosyolojik nitelikli bakış açısını ortaya koymaktadır. Ona göre Türkler; anlayışsız, fırsatçı, kaba ve görgüsüz bir toplumdur. Bu sebeple Güvâhî, Türklere yakın ilişki kurulmaması gerektiği öğüdünü vermektedir (Öztürk, 2024, s. 18). Turp, topraktan çıkan, dönemine göre çok fazla üreyen ve ucuz bir sebzedir. Bu özellikleri turpu değersiz kılmaktadır. Güvâhî gibi şairler tarafından değersizlik yönü ile hiciv unsuru olarak kullanılmaktadır.

Hem olsa bir pula bin turp-ı bi-kürk,

Gelürise eger bir turpa bin Türk (Güvâhî, akt. Öztürk, 2024, s. 18-19)

Divân şairleri, turp sebzesini sadece hiciv yapmak için kullanmamaktadır. Şairler, turpun dönemin tarım hiyerarşisi bağlamında çok fazla yetişmesini, bolluk ile nitelendirmektedirler. Hevâyî, dönemin yaygın olarak tüketilen yiyeceklerini ve meyhanecilerlerinin yemek adabını gerçekçi mecazlar ile okuyucuya aktarmaktadır (Turan, 2015, s. 230). Şair, bir beytinde turp kelimesini direkt olarak tarımı yapılan sebze niteliğinde kullanmaktadır. Şair, Lanka tarlalarında, bostanlarında, daha çok üretilmesi beklenen hıyar ürününün o dönem hasat edilemediğini dile getirmektedir; “Lanka bostanında bu yıl hasıl olmamış hıyar.” O dönem hıyar hasat edilemezken, tarladan çıkan ana mahsulün turp olduğu dile getirilmektedir; “Ürünlerin çoğu turp ve şalgamdır; azı ise ıspanaktır.” Turp, şalgam ve ıspanak hasat edilmesi, dönemin topluluğunun eldeki mahsulle yetinmek zorunda kaldığını aktarmaktadır. Turp sebzesinin hakimiyeti, o yılki hasadın beklendiği biçimde hasat edilemediğini, topluluğun beklentisinin altında kaldığını vurgulayan güçlü bir imaj olarak kullanılmaktadır.

Lanka büstânında bu yıl hâsıl olmamış hıyar

Turp u şalgamdur çoğu mahsûlün azı isfenâh (Hevâyî, G. 17/2)

Turp, sağlık açısından yararlı bir sebzedir. C vitamini, folik asit, potasyum, B6, riboflavin, magnezyum ve kalsiyum içeriğine sahip turp, tedavi edici bir yiyecektir (Zohary ve Hopf, 2000, akt. Akan vd, 2013, s. 290). Hevâyî, turpun tedavi edici özelliğini dikkate alarak, onu şifa arayışının sembolü olarak kullanmaktadır. Şair, turp suyunun sıkılarak çıkarılmasını, yaşlılıkta derman arayan gönlün hazırlanması güç bir ilacı elde etme süreciyle ilişkilendirerek ifade etmektedir: “Turpun suyu sıkılıp çıkarılırken, acaba gönül, yaşlılığa rağmen şeker pancarından yapılmış bir macun mu hazırlatmaktadır?” Şair, turp suyunun acılığına katlanmanın, iyileşmek ve şifa bulmak için başvuru olan son çare olduğunu aktarmaktadır. Turp sebzesi, insanın yaşlılığını, çaresizliğini, güçsüzlüğünü ve şifa bulmaya olan ihtiyacını yansıtmaktadır. Şeker pancarı tatlıdır, turp suyu ise acıdır.

Turpu sıkıp suyun çıkarırken acı ki dil

Pîr-âne-ser sefûf-ı sakandûr yapıdırır (Hevâyî, G. 33/2)

Turp sebzesi, bazen de hediye ve ikramlık bağlamında kullanılmaktadır. Şeref Hanım bir beytinde “Ey gönül, candan daha kıymetli olana turp takdim edelim; O yüce misafirimize verecek başka neyimiz var ki?” İfadelerine yer vermektedir. Bu beyti ile şair, misafiri olarak bahsettiği bir varlığa sunabileceği en değerli nesnesini vermek istemektedir. Maddî değeri çok düşük olan, Güvâhî gibi divan şairlerinin değersizlik sembolü olarak kullandığı turp sebzesi, Şeref Hanım tarafından maddî dünyanın kıymetsiz ve değersiz olduğuna değinilmek maksadıyla kullanılmaktadır. Şeref Hanım aslında misafirine verebileceği canından öte değerli bir şeyi olmadığını itiraf etmektedir. Şair, yoksulluk içerisinde elinde olan tek nesneyi, yüce misafire ikram etmektedir. Tasavvuf düşüncesinde en yüce hedef, insanın Allah’ı bilmesi ve O’nun bilgisine erişmesidir (Ünal, 2021, s. 748). Şeref Hanım, Allah’ın hükümlerini tam anlamıyla yerine getiremediğini, hesap gününde ona sadece turp gibi (değeri az olan) ibadetlerini teslim edebileceğini aktarmaktadır. Turp, yoksulluğun ve tevekkülün sembolü işlevinde kullanılmaktadır.

Turma takdîm idelim cândan özge ey dil

Yâ nemiz var virecek hazret-i mihmanımıza (Şeref Hanım, G. 206/3)

Turp sebzesinin bir diğer kullanımı ise, sebzenin yetiştirme biçiminden yola çıkarak ölüm ve fanilik ile bağdaştırılmasıdır. Turp, toprak içerisinde büyüyen, hasat edilirken topraktan çıkarılan bir sebzedir. Turpun bu özelliği, insanın topraktan gelmesi, tekrar toprağa gideceği bağlamında doğum ve ölüm ile ilişkilendirilmektedir. Sâatî, beytinde “Turp gibi toprağa gömer seni, farz et ki yemeğin şekerdir ya da şalgam” ifadeleri ile insanın hayatı sırasında ne olduğunun bir önemi olmadığını, insanoğlunun elinde sonunda turp gibi toprağa gömüleceğini aktarmaktadır. Nitekim, Kur’an-ı Kerim’de insanın faniliği açık bir biçimde belirtilmektedir: “Bütün bunlardan sonra hepiniz mutlaka öleceksiniz” (Mü’minûn / 15. Ayet), “Her nefis ölümü mutlaka tadacaktır. Sonra da bizim huzurumuza döndürüleceksiniz” (Ankebût / 57. Ayet), “Yeryüzünde bulunan herkes fânidir” (Rahmân / 26. Ayet). Turp sebzesinin çok fazla yetişmesi ve bu sebeple değersiz olması, toprağın sıradanlığını ve insan hayatının faniliğini vurgulamak için kullanılmaktadır. Sâatî tarafından turp sebzesi ölümün her canlıya ait olduğunu ve kaçınılmazlığını belirtmek için kullanılmaktadır. İnsanoğlu yaşar ve ölür. Fakat ölüm insanoğlu için bir son niteliğinde değildir. Dünyadaki yaşamına göre cennete veya cehenneme girer. Şair, cenneti şeker (sükker), cehennemi ise acılığı yönüyle şalgama benzetmektedir. Şalgam, yetiştirme ve tat bakımından turpa en yakın sebzelerdendir. Şair, turpu toprak ile ilişkilendirmesi sebebiyle acılık unsurunun benzetmesini ona en yakın sebze olan şalgam ile yapmaktadır.

Turp-veş tapraga gömer seni çün

Tut sükkürdür gidân ya şalgam (Sâatî, akt. Karavelioğlu, 2010, s. 156)

SONUÇ

Divân şiirleri sadece kalıplaşmış mazmunlardan ve imgelerden oluşmamaktadır. Şairler, şiirlerine derin anlamlar katmak ve sözü zenginleştirmek maksadıyla kelimeleri alışılmış kullanımlarının dışında kullanarak derin anlamlar kazandırmaktadır. Divân şiirinde az kullanılan bir sebze olan turp, İbrahim Tırsi, Güvâhî, Hevâyî, Şeref Hanım ve Sâatî gibi şairler tarafından şiirlere aktarılmaktadır. Bu şairler turp sebzesini renk, koku, tat, toprak ile ilişkisi vb. yönleri ile ele almaktadır. Beyitlerin incelenmesi, turp imgesinin sözü zenginleştirdiğini ortaya koyarken, genellikle divân şiirindeki geleneksel mazmunlar kadar kalıplaşmış bir değer kazanmadığını göstermektedir. Bu durum, divân şiirinin yalnızca belirli imgeler kümesiyle sınırlı kalmadığını; aynı zamanda gündelik unsurlardan da beslenerek yeni imgeler oluşturduğunu göstermektedir. Turp gibi gündelik hayatın bir unsuru olan sebzenin şiirlerde kullanılması, klasik şiirin imge dünyasının ne kadar zengin olduğunu kanıtlamaktadır. Çalışma, alışılmışın dışında bir imge olan “turp” sebzesinin kullanım biçimlerini aktarmaktadır.

Çalışma kapsamında, aralarında İbrahim Tırsi, Bâkî, Nâbî gibi şairlerin de bulunduğu 45 divan incelenmiş olup; sözcüğün durp, turp, turup, turb, turub, acırga ve turma gibi farklı kullanımları araştırılmıştır. Divânlar içerisinde Turp kelimesini İbrahim Tırsi 1 kez, Güvâhî 1 kez, Hevâyî 2 kez, Şeref Hanım 1 kez ve Sâatî 1 kez kullanmaktadır. Diğer divân şairlerinin beyitlerinde “turp” kelimesinin kullanımına ulaşılamamıştır. Turp imgesi, çok az sayıda divan şairi tarafından insanın bâkî olmadığını, toprağa döneceğini belirtmek amacıyla, rengi, kokusu, tadı vb. fiziksel özellikleri üzerinden genellikle bir hiciv unsuru olarak kullanılmaktadır. Kelime bazen de değersizliği bakımından şiirlerde

kullanılmaktadır. Dönemin tarım kültürü doğrultusunda çok fazla hasat edilmesi turp sebzelerini değersizleştirmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda divân şairlerinin turp gibi sıradan bir nesneyi alarak özgün bir edebi değer içerisinde imgeleştirdiği tespit edilmektedir. Gündelik hayatın nesnelere imgeleştirilerek, şiirlerin anlamlarının derinlemesine anlaşılmasını sağlamak amacıyla kullanıldığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akan, S., Veziroğlu, S., Özgün, Ö., Ellialtıoğlu, Ş. (2013). Turp (*Raphanus sativus* L.) Sebzesinin Fonksiyonel Gıda Olarak Değerlendirilmesi. *Yuzuncu Yıl University Journal of Agricultural Sciences*, 23(3), 289-295.
- Arslan, M. (2018). Şeref Hanım Divân [E-kitap]. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. (E.T.: 10.12.2025)
- Çakır, Z. V. (1998). Hevâyî (Abdurrahman, Kubûrî-zâde) Dîvânı'nın Tenkidli Metni ve İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Esir, H. A. (2010). Şeyhî Divanı'nda Geçen Yiyecek ve İçecek Adları Üzerine. *Journal of Turkish Research Institute*, 12(29), 95-116.
- Gülendam, R. (2008). Modern Türk Şiirinde Meyve İmgesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3(5).
- Kaşgarlı Mahmud. (1985). Divânü Lügati't-Türk (B. Atalay, Çev.). Türk Dil Kurumu Yayınları. (Cilt 1, s. 431).
- Karavelioğlu, M. A. (2010). Sâatî ve Şikayet-namesi. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 23.
- Usta, M. (2021). Türkçenin yeme-içme kültürüyle ilgili tematik söz varlığı (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkan, Ö. (2005). Divan Şiirinde Sosyal Hayat (14 ve 15. Yüzyıl). Doktora tezi.
- Öztürk, M. (2024). Taşra Vardır Taşralardan Dışarı: Divan Şiiri Aynasında Merkezler ve Taşralar. *Tezkire Dergisi*. (E.T.: 07.12.2025)
- Pala, İ. (2010). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. Kapı Yayınları.
- Sâmi, Ş. (1901). *Kâmûs-ı Türkî*. Mihran Matbaası.
- Şenödeyici, Ö. (2018). Mazmun Beyanındadır: Klâsik Türk Şiirinde Mazmun Arayışına Katkılar. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 4(4), 1047-1070. <https://doi.org/10.20322/littera.459143>
- Şentürk, A. A. (2015). Manzum Metinler Işığında Bir Kalender Dervişinin Profili. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(8), 141-220. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8457>
- Turan, F. (2015). Divan Şiirini Sokağın Diliyle ve Tavriyle Algılamak: Kubûrîzâde Hevâyî'nin 18. Yüzyıl Divan Şiirine Getirdiği Yenilikler ve Osmanlı Şiirinde Hevâyî Tarzı. *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü*.
- Ünal Özcan, A. (2021). Tasavvuf'ta Mârifetullah Anlayışı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 748-767.
- Yılmaz, K. (2017). İbrahim Tırsî ve Dîvânı [E-kitap]. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. (E.T.: 09.12.2025)